

Toszek

MIASTO
TURYSTYKI
KULTUROWEJ

Teksty:

**Donata Podkowa, Damian Halmer, Edward Wieczorek, Janusz Godula,
Aleksandra Garbał, Piotr Kunce,**

Zdjęcia:

**Urząd Miejski w Toszku, Andrzej Morciniec, Iwona Migas, Artur Czok,
Marcin Witkowski, Krzysztof Krzemiński, Arkadiusz Łuków**

Opracowanie graficzne i przygotowanie do druku:

Koordynator wydania:
Piotr Kunce

Wydano na zlecenie Gminy Toszek.

Toszek 2019

© Wszelkie prawa zastrzeżone

ISBN **978-83-937265-3-0**

POŁOŻENIE I KOMUNIKACJA

Gmina Toszek leży w zachodniej części województwa śląskiego, na terenie powiatu gliwickiego. Od północy graniczy z gminą Wielowieś, od południa z gminą Rudziniec, od wschodu z miastem Pyskowice, a od zachodu z gminą Strzelce Opolskie (województwo opolskie). W jej skład wchodzi miasto Toszek, 14 sołectw (Boguszyce, Ciochowice, Kotliszowice, Kotulin, Ligota Toszecka, Paczyna, Paczynka, Pawłowice, Pniów, Pisarzowice, Płużniczka, Proboszczowice, Sarnów, Wilkowiczki) oraz osiedle Oracze. Gmina liczy około 9 tys. mieszkańców i zajmuje powierzchnię blisko 10 tys. ha, z czego ponad 70% stanowią użytki rolne, a około 16% lasy. Zarówno malownicze tereny (położone na pograniczu Kotliny Raciborskiej i Garbu Tarnogórskiego), a także niewielka odległość od głównych aglomeracji Górnego Śląska i Śląska Opolskiego (do Gliwic – ok. 20 km, ok. 50 km – do Katowic i Opola) oraz dogodny dojazd (12 km do autostrady A4, droga krajowa DK94 oraz droga wojewódzka nr 907) sprawiają, że gmina stanowi doskonałą alternatywę dla osób szukających miejsca na weekendowy wypoczynek. Walory przyrodnicze i turystyczne miejscowości pozwalają na spokojny i aktywny relaks na łonie natury, z dala od zgiełku dużych i zatłoczonych miast. Warto dodać, że przez gminę Toszek przebiega Szlak św. Jakuba (Via Regia i Droga Śląsko - Morawska), a przy kościele w Toszku znajduje się schronisko dla pielgrzymów (alberga).

Toszek jest obecnie jednym z najmniejszych miast województwa śląskiego. Miasteczko liczy nieco ponad 3,5 tysiąca mieszkańców. Jest siedzibą władz gminy miejsko - wiejskiej, ośrodkiem edukacyjnym (w Toszku funkcjonują dwie szkoły podstawowe i przedszkole), handlowym, usługowym i kulturalnym. Na tle pozostałych miast Górnego Śląska, Toszek wyróżnia przede wszystkim jego pozaprzemysłowy charakter. Rolniczy, otoczony malowniczymi wzniesieniami, niewielkimi zagajnikami i cichymi wioskami krajobraz, przyciąga turystów pragnących poznać zupełnie inne oblicze Śląska.

Na przełomie XIX i XX w. Toszek był niewielkim, choć tętniącym życiem, miasteczkiem. Prężnie rozwijały się tu: handel, rzemiosło i gastronomia. Miasto słynęło z piwa produkowanego w kilku browarach. Gustowali w nim smakosze z dużej części Śląska, przez co kupcy i restauratorzy z wozami wypełnionymi beczkami toszeckich lagerów czy koźlaków, stanowili częsty widok. Toszek od połowy XVIII w. dużo zyskiwał na swej administracyjnej roli, która sprawiała, że interesanci z całego powiatu, raz na jakiś czas, musieli przyjechać do miasteczka w celu załatwienia urzędowej sprawy. Od 1879 r. mogli korzystać z kolei, dzięki uruchomieniu linii z Pyskowic, która stanowiła część otwartej oficjalnie w 1880 r. linii z Bytomia do Opola.

W Toszku nie brakowało też typowo przemysłowych obiektów, takich jak gazownia czy monumentalna wieża ciśnień z 1927 r. Warto również wspomnieć o utworzeniu w 1881 r. Prowincjonalnego Domu Pracy Przymusowej. Był to ośrodek, w którym starano się reedukować - jak to barwnie opisała ówczesna prasa polskojęzyczna - niepoprawnych nicponiów i włóczęgów. Po kilku latach działania zakładu władze uznały jednak, że jego istnienie nie przynosi miastu ani chluby, ani pożytku, wobec czego podjęto decyzję o jego likwidacji i utworzeniu w tym miejscu zakładu leczniczego dla nerwowo i psychicznie chorych.

Toszecki rynek został wytyczony w trakcie lokacji miasta na prawie niemieckim, której dokonał książę opolsko - raciborski Władysław. Ponieważ Toszek leżał na ważnym szlaku handlowym z Wrocławia do Krakowa i dalej na wschód w kierunku Rusi, miejski rynek stanowił miejsce wymiany handlowej na ponadlokalną skalę. Tutaj sprzedawano, słynne już od XVI w., toszeckie piwo. W niemal niezmienionym kształcie, rynek funkcjonował aż do wielkiego pożaru miasta w 1833 r. Po tej katastrofie nieco powiększono płytę rynkową, wytyczając ją w formie zbliżonej do prostokąta o bokach 60 x 40 metrów. Na nowo ustalono również bieg prowadzących do rynku ulic. Największą zmianą było jednak zastąpienie dominującej do tej pory drewnianej, parterowej zabudowy - nowymi kamienicami. Choć pod koniec XIX w. charakter rynku mocno się zmienił, a z jego płyty zniknęła część straganów i bud lokalnych sprzedawców, nie zmieniła się jego rola jako miejsca spotkań i handlu. Kupcy i rzemieślnicy przenieśli się do kamienic. Tu też - choć może trudno to sobie wyobrazić - znajdowały się hotele oraz kawiarnie i restauracje, w których niemal zawsze można było spotkać tłumy mieszkańców, interesantów i turystów.

Obecny Ratusz, z roku 1836, powstał na miejscu budynku z roku 1767. Dwie wieże ratuszowe nawiązują do zachowanych wież zamkowych.

Najbardziej charakterystycznym elementem toszeckiego rynku jest barokowa figura św. Jana Nepomucena, która najprawdopodobniej w 1725 r. została ufundowana przez Christopha Leopolda Colonnę. Stanowi dostojne świadectwo czasów, w których Toszek przynależał do Korony Czeskiej.

Szpital

Obiekt zaczął funkcjonować w XIX w. jako garnizon dragonów. W 1881 r. działał tu Prowincjonalny Dom Pracy, a następnie Zakład Lecznictwa i Opieki. W okresie II wojny światowej na terenie kompleksu funkcjonował niemiecki obóz jeniecki. W roku 1945 NKWD utworzyła tu więzienie - obóz dla ludności niemieckiej. Obecnie Samorząd Województwa Śląskiego prowadzi tutaj szpital psychiatryczny.

Dr Ludwig Guttmann

Neurolog, twórca ruchu paraolimpijskiego. Urodził się 3 lipca 1899 w Toszku, zmarł 18 marca 1980 r. w Aylesbury w Wielkiej Brytanii.

Kościół św. Katarzyny Aleksandryjskiej

Pierwsza informacja o kościele w Toszku pochodzi z bulli papieża Innocentego wydanej w 1201 r. Obecny kościół wybudowano w 1445 r. W latach 1713 – 1715 został gruntownie przebudowany. Z tego okresu pochodzi sklepienie nawy głównej, murowana wieża, ołtarz ze słynnym tabernakulum w kształcie serca oraz ambona. W kościele znajduje się obraz Matki Boskiej z roku 1687, otoczony czcią przez mieszkańców. W 1844 roku kościół parafialny wzbogacił się o organy, wykonane przez Moritza Roberta Müllera z Wrocławia. W 1924 roku przy kościele zbudowano groty na wzór Grotty w Lourdes.

Kościół Św. Barbary

Pierwsza informacja o drewnianej kapliczce św. Barbary i otaczającym ją cmentarzu pochodzi z 1679 r. Obecny kościół zbudowano w roku 1720. Najważniejsze jego renowacje miały miejsce w latach 1649 i 2005. Ze względu na odrestaurowane zdobienia świątynia uchodzi za perłę sztuki barokowej.

Zbiorowa mogiła ofiar obozu NKWD

Szacuje się, że śmierć poniosło około 3,5 tys. więźniów obozu NKWD, który w roku 1945 działał na terenie szpitala w Toszku. Ich śmierć była skutkiem niewolniczej pracy i tortur. Zostali pochowani w zbiorowej mogile, którą reprezentuje dziś miejsce pamięci przy ul. Wielowiejskiej.

Pomnik „Ofiarom wojen”

Pierwszy pomnik odsłonięto w tym miejscu w 1924 r. Był dedykowany pamięci żołnierzy – mieszkańców Toszka, którzy zginęli w czasie I Wojny Światowej. Został on zburzony w roku 1945. Kolejny pomnik powstał w latach 50-tych i miał czcić pamięć żołnierzy Armii Czerwonej. Obecna forma architektoniczna tego miejsca pamięci istnieje od lat 90-tych i jest poświęcona wszystkim poległym i zaginionym w czasie wojen, bez względu na narodowość i wyznanie religijne.

Cmentarz żydowski w Toszku

Powstał w I połowie XIX wieku na potrzeby toszeckiej gminy wyznaniowej. Na terenie cmentarza zachowało się około 20 nagrobków, z których stoi tylko 8. W kulturze żydowskiej cały cmentarz i każdy nagrobek jest nie-naruszalny dopóki jest znana jego lokalizacja. Cmentarz otoczony murem i porośnięty bluszczem posiada swoisty klimat, jest miejscem ciszy i pamięci.

- fot. Iwona Migas

Cmentarz komunalny (ewangelicki)

Najstarsze zachowane nagrobki pochodzą z II poł. XIX wieku. W 1882 roku jedna czwarta cmentarza została oficjalnie przekazana parafii ewangelickiej. W 1882 r. parafia ewangelicka liczyła 320 wiernych, którzy posiadali swój kościół, szkołę i cmentarz.

SOŁECTWA

Jak już wspominaliśmy, gminę Toszek tworzy 14 sołectw, osiedle Oracze oraz miasto Toszek. Wszystkie te miejscowości stanowią nieodłączny element bogatej historii naszego regionu. W Toszku i w każdej z naszych wiosek znajdują się cenne ślady przeszłości tworzące naszą kulturową tożsamość. Ze względu na piękno lokalnej przyrody, nasze wioski są świetnym miejscem do życia i pracy, ale też do wypoczynku i relaksu. Na szczególne uznanie zasługuje aktywność mieszkańców i ich zaangażowanie w życie sołectw. Dzięki podejmowanym inicjatywom społecznym, pielęgnowane są rodzime tradycje i zwyczaje. Wszystko to wpływa na integrację i utrwalanie naszej tożsamości.

Boguszyce

Niewielka wieś położona na południe od stacji PKP w Toszku. Pierwsze wzmianki o niej pochodzą z XVII w.

Ciekawostka

Z Boguszyca pochodził Jan Krawiec, XIX wieczny polski emigrant. Niektórzy badacze przypuszczają, że był ojcem papieża Piusa X.

To warto zobaczyć

- Kapliczka z polichromowaną, drewnianą figurą św. Jana Nepomucena z 1932 r. (przy drodze do Pawłowic).

Ciochowice

Wieś położona na południe od Toszka, w dolinie Potoku Toszeckiego, wzmiankowana już w 1302 r. Słabo widoczne, ale potwierdzone niedawno w czasie badań archeologicznych ślady grodziska, pochodzą z okresu XII-XIV w. Wieś pierwotnie należała do cystersów z Jemielnicy, następnie przeszła do dóbr toszecko-pyskowickich.

Ciekawostka

Legenda głosi, że w Ciochowicach istniał niegdyś zamek, w którym ukryto ogromny skarb, a w jego lochach zamurowano Krzyżaków.

W Ciochowicach urodził się salezjanin, o. Ignacy Dobiasz, Sługa Boży, zginął w obozie koncentracyjnym KL Auschwitz.

To warto zobaczyć

- **Kapliczka z ludową rzeźbą św. Jana Nepomucena** z 1800 r. i obraz Matki Boskiej Częstochowskiej na szkło; w szczycie przyczółek z sygnaturką. Na szczycie kapliczki widnieje data jej odnowienia (rok 1909).
- **Neogotycki krzyż kamienny** z 1901 r. (ul. Wiejska 1).
- **Budynek mieszkalno - gospodarczy** pochodzący z 1870 r., murowany z cegły i z kamienia, obecnie niezamieszkały (ul. Szkolna 2).
- **Grodzisko średniowieczne** z XIII wieku (po wschodniej stronie strumienia).

Przez wieś przebiega turystyczny Szlak Okrężny wokół Gliwic.

Wieś położona w otoczeniu wzgórz, 4 km na północny - wschód od Toszka, w okolicy wzniesienia Pagórów Sarnowskich: na południu Wapienna Góra (305 m n.p.m.), na wschodzie Strzyżowa Góra (301 m n.p.m.); wzmiankowana w 1256 r. Do wsi Kotliszowice należy przysiółek Brzezina.

To warto zobaczyć

- **Czworak klasycystyczny** z 1827 r., zbudowany przez hrabiego Leopolda von Gaschin. Nad wejściem znajduje się tablica fundacyjna.
- **Dwór** z 1861 r. zbudowany dla Hermana Guradze w miejscu dawnego zamku, piętrowy z tarasem od południa i wieżą od północy (ul. Wiejska).
- **Kaplica** z 1935 r. wybudowana na planie prostokąta, zamknięta trójbocznie. Od frontu znajduje się czworoboczna wieża z hełmem piramidальnym.
- **Krzyż kamienny** z 1910 r., we wnęce figurka Matki Boskiej Bolesnej.
- **Krzyż kamienny** z 1905 r. (ul. Szkolna 5).
- **Cmentarz choleryczny** z XIX wieku, na którym pochowano ok. 40 okolicznych mieszkańców.
- **Park krajobrazowy** z końca XIX w. o powierzchni 5 ha, ze stanowiskami jesionu wyniosłego o obwodzie pnia 405 cm.
- W pobliżu rozwidlenia dróg rośnie **lipa szerokolistna** o obwodzie pnia 330 cm.

Kotulin

Duża wieś położona 11 km na zachód od Toszka. W miejscowości znajduje się stacja kolejowa na linii Gliwice – Opole. Wieś graniczy także z drogą krajową 94. Pierwsze wzmianki o niej datowane są na 1257 r. (Kotulin Mały). Integralną częścią wsi są miejscowości: Kotulinek, Nakło, Osiedle, Skały, Szklarnia oraz przysiółek Bliziniec.

To warto zobaczyć

- **Kościół parafialny pod wezwaniem św. Michała Archanioła** zbudowany na planie krzyża, za prezbiterium zakrystia, od zachodu czworoboczna wieża z hełmem cebulastym i latarnią. Nad nawą znajduje się sygnaturka z latarnią i hełmem stożkowym. Wewnątrz barokowe wyposażenie z poprzedniego kościoła, m.in. ołtarz główny z ok. 1660 r.; krzyż kamienny z 1904 r., we wnęce figurka Matki Boskiej Bolesnej.
- **Krzyż misyjny**, kamienny z 1888 r., we wnęce figurka Matki Boskiej Bolesnej.
- **Neogotycki pałac** z 1873 r. – obecnie szkoła podstawowa.
- **Park krajobrazowy** o powierzchni 6 ha, z grupą okazałych dębów (obwód pni do 300 cm).
- **Budynek gospodarczy** z przełomu XVIII i XIX w.
- **Kamienna kapliczka słupowa św. Urbana** z XVIII/XIX w. z półkolistą wnęką (ul. Dolna).
- **Krzyż kamienny** z 1914 r., we wnęce figurka Matki Boskiej Bolesnej (ul. Kolejowa).
- Przy szosie do Proboszczowic, nad strumieniem, **dąb szypułkowy** o obwodzie pnia 400 cm.
- **Lipa drobnolistna** (obwód pnia 310 cm), obok plebanii.

Wieś położona 6 km na zachód od Toszka, wzmiankowana w 1305 r. Obok wsi znajduje się kolonia Laura oraz przysiółek Kopanina, a nad potokiem przysiółek Utrata. Zgodnie z ówczesnymi prawami osadniczymi słowo „lgota” - „ulga” oznaczało nową wieś, wolną (przez określony czas) od podatków.

fot. Iwona Migas

To warto zobaczyć

- **Kaplica filialna pod wezwaniem św. Anny** z 1720 r. fundacji hr. Franciszka Kotulińskiego. Nad nawą znajduje się czworoboczna wieża z hełmem piramidalno - cebulastym z latarnią; ołtarz barokowy. Budowla znajduje się w miejscu poprzedniej kaplicy ufundowanej przez Chrostopha Leopolda Colonnę.
- **Krzyż kamienny** z 1911 r., we wnęce figurka Matki Boskiej Bolesnej.
- **Kapliczka św. Jana Nepomucena** z 1935 r., w szczycie promienisty krzyż (ul. Toszecka).
- **Kapliczka słupowa** z końca XVIII w. kamienna, czworoboczna, z przeszklonymi wnękami (przysiółek Laura).
- **Krzyż kamienny** z 1910 r.
- **Głaz narzutowy**, obwód 495 cm. (ul. Stawowa - droga do Zalesia).

Przez wieś przebiega Szlak Stulecia Turystyki.

Paczyna

Duża wieś, położona 7 km na południowy-wschód od Toszka. Przez miejscowość przebiega stacja kolejowa na linii Gliwice-Opole. Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1256 r. Paczyna wielokrotnie zmieniała właścicieli, w latach 1609 - 1692 należała do rodziny hrabiów z Tęczyna herbu „Topór”, którzy przyjęli nazwisko Paczyńskich. Przy drodze do Toszka znajduje się Kombinat Grupy Producentów Warzyw i Owoców Klimowicz. Kompleks powstał w latach 1970 - 1974 i był wówczas największym na Górnym Śląsku kombinatem ogrodniczym.

Na południe od wioski znajduje się przysiółek Wrzosa, a na wschodzie folwark Posadów.

To warto zobaczyć

- **Kościół parafialny pod wezwaniem św. Marcina** z 1931 r., jednonawowy, z hełmem dzwonowym i z czworoboczną wieżą, w górnej części ośmioboczną. Nad nawą wieżyczka sygnaturki.
- **Dzwonnica drewniana** z 1679 r., konstrukcji słupowej, z izbicą. Dach czterospadowy z wydatnymi okapami.
- **Dwór klasycystyczny** z 1820 r., piętrowy z 7-osiową elewacją, po bokach dwie oficyny. Obora z 1843 r., chlew z 1894 r.
- **Kapliczka** z 1904 r. zamknięta trójbocznie, sygnaturka czworoboczna, murowana.
- **Krzyż kamienny** z 1892 r., we wnęce figurka Matki Boskiej Bolesnej (ul. Wiejska)
- **Krzyż kamienny** z 1891 r., we wnęce figurka Matki Boskiej Bolesnej (ul. Wiejska).
- **Kamienny krzyż** cmentarny z końca XIX w.
- **Pomnik ofiar wojen światowych**, wzniesiony przed kościołem parafialnym.

Niewielka wieś przy drodze Toszek - Pyskowice, położona na południowy - wschód od Toszka, wzmiankowana już od 1256 r. Na południe od wsi znajduje się kolonia Mikoszwina z przełomu XVIII i XIX w.

To warto zobaczyć

- **Kapliczka** z XVIII wieku, na planie kwadratu z półkolistym zamknięciem w północnej części wsi, wewnątrz pusta.
- **Krzyże kamienne**: neogotycki z 1901 r. (ul. Wiejska 12), neogotycki z 1892 r., we wnęce figurka Matki Boskiej Bolesnej (ul. Wiejska 51) oraz krzyż z 1896 r. z figurką Matki Boskiej Bolesnej (ul. Pyskowicka).

Przez Paczynkę przebiega turystyczny Szlak Okrężny Wokół Gliwic.

Mała wieś położona przy drodze do Kotulina, 2 km na zachód od Toszka, wzmiankowana około roku 1300.

To warto zobaczyć

- **Krzyż kamienny** z 1909 r., we wnęce figurka Matki Boskiej Bolesnej (ul. Wiejska 4).

Pisarzowice

Mała wieś położona 3 km na południowy - wschód od Toszka, wzmiankowana w 1316 r. jako własność pisarza księcia bytomsko - kozielskiego Władysława. Na południe od wsi znajduje się folwark Grabów wzmiankowany ok. 1300 r. jako Grabowiec.

To warto zobaczyć

- **Neogotycka kaplica Matki Boskiej** z około 1930 r., od frontu czworoboczna wieża z hełmem piramidalnym.
- **Krzyż kamienny** z 1910 r., we wnęce figurka Matki Boskiej Bolesnej.
- **Krzyż kamienny** z końca XIX wieku.
- **Lipa szerokolistna**, obwód pnia 340 cm (ul. Wiejska 42).

Przez wieś przebiega turystyczny Szlak Powstańców Śląskich.

Płużniczka

Wieś położona przy drodze do Strzelc Opolskich, 4 km na północny - zachód od Toszka, wzmiankowana od 1302 r. jako Płużnica Mała (w odróżnieniu od wsi Płużnica Wielka znajdującej się w gminie Strzelce Opolskie). Na wschód od wsi znajduje się folwark Grabina, wzmiankowany jako przysiółek w 1679 r.

To warto zobaczyć

- **Kapliczka św. Jana Nepomucena** z przełomu XVIII i XIX wieku, wybudowana na planie kwadratu, z ośmioboczną wieżyczką sygnaturki z hełmem ostrosłupowym
- **Krzyż kamienny** z 1893 r., we wnęce figurka Matki Boskiej Bolesnej (ul. Wiejska/ ul. Strzelecka).
- **Budynek mieszkalny** z 1887 r. murowany z kamienia (ul. Wiejska 19).
- **Stodoła folwarczna** w Grabinie z 1870 r. z kamiennymi filarami, bez ścian.
- **Głaz narzutowy**, obwód 445 cm (przy drodze do Grabiny).
- **Osiedle mieszkaniowe** z lat 1977 - 1978 dla pracowników PGR-u, obejmujące cztery, piętrowe, ośmiorodzinne domki.

Przez wieś przebiega turystyczny Szlak Powstańców Śląskich.

Duża wieś rycerska położona 10 km na południowy - wschód od Toszka, wzmiankowana w 1256 r. Nazwa oznaczała „miejsce pełne pniów”. W 1770 r. całość wsi wykupił generał armii pruskiej Jan Benedykt von Gröling, a w późniejszym czasie majątek przejęła rodzina Staroste. W 1956 r. spłonął tu drewniany kościół z XV w., który dzięki swej architekturze i polichromii, zaliczany był do najwspanialszych zabytków drewnianej sztuki sakralnej. Około 2 km na wschód od wsi znajduje się kolonia Srocza Góra.

To warto zobaczyć

- Ruiny barokowego, piętrowego pałacu Benedykta von Gröling z 1770 r., przebudowanego w 1840 i 1880 r.
- Park krajobrazowy o powierzchni 1,5 ha. Wśród drzew znajduje się m.in. dąb szypułkowy o obwodzie 320 cm.
- Kościół parafialny pod wezwaniem św. Wacława (1957 r.), jednonawowy, z wieżą czworoboczną z hełmem piramidalnym.

- **Cmentarz z nagrobkami** z końca XIX wieku.
- **Kaplica grobowa rodziny von Gröling**, wybudowana po 1770 r. na planie kwadratu, dach czterospadowy.
- **Figura Dobrego Pasterza**.
- **Krzyż cmentarny**, kamienny z 1884 r., na konsoli figurka Matki Boskiej Bolesnej.
- **Kapliczka św. Jana Nepomucena** z pierwszej połowy XIX wieku (u podnóża wzgórza cmentarnego).
- **Krzyż kamienny** z 1934 r., we wnęcie figurka Matki Boskiej Bolesnej (ul. Pyskowska).
- **Budynek mieszkalny** z ok. 1870 r., szczyty konstrukcji szkieletowej (ul. Wiejska 3).
- **Pomnik ku czci poległych w czasie I wojny światowej** z 1919 r. odbudowany w 1989 r. - obelisk ułożony z kamieni polnych, z tablicą inskrypcyjną.
- Na dziedzińcu przedszkola **100-letni cyprysik groszkowy** - odmiana puszysta.

Przez wieś przebiegają dwa szlaki turystyczne: Szlak Powstańców Śląskich oraz Szlak Okrężny Wokół Gliwic.

Proboszczowice

Niewielka wieś położona w malowniczej okolicy, 15 km na zachód od Toszka, przy drodze do Rudzińca, wzmiankowana w 1310 r. jako należąca do parafii Kotulin. W Proboszczowicach znajduje się znane gospodarstwo agroturystyczne i edukacyjne „Ranczo”, które prowadzoną państwo Kornelia i Krystian Kiełbasa.

To warto zobaczyć

- **Kapliczka** z 1908 r., wybudowana na planie kwadratu, w szczycie sygnaturka.
- **Krzyż kamienny** z 1921 r., we wnęcie figurka Matki Boskiej Bolesnej (ul. Nogowczycka).
- **Drewniana chałupa** z 1880 r., dach kryty słomą (ul. Wiejska 14).
- **Dąb szypułkowy** o obwodzie pnia 385 cm (boisko przy ul. Nogowczyckiej).

Duża wieś usytuowana 3 km na północ od Toszka, wzmiankowana w 1256 r. Nazwa oznacza „miejsce występowania saren”.

To warto zobaczyć

- **Kapliczka św. Jana Nepomucena** datowana na początek XX wieku, wybudowana na planie kwadratu, czworoboczna sygnaturka z hełmem piramidalnym.
- **Krzyż kamienny** z 1881 r. (ul. Wiejska 44).
- **Krzyż kamienny** z 1886 r. (ul. Wiejska 19).
- **Zabudowania dworskie** z 1892 r.: spichlerz i obora – murowane z kamienia.
- **Budynek mieszkalno-gospodarczy** z „wycugiem” z połowy XIX w. (ul. Wiejska 17).
- **Lipa szerokolistna** o obwodzie 380 cm (przed gankiem domu przy ul. Wiejskiej 23).

Wieś położona 4 km na wschód od Toszka, wzmiankowana dopiero w 1743 r. jako Małe Wilkowice. Obecna nazwa ustalona została w roku 1945.

Przysiółek Łączki (Lonczek-Staedtisch), wzmiankowany ok. 1300 r. jako samodzielna wieś, która nie należała do właściciela Toszka, ale do miasta.

To warto zobaczyć

- **Kapliczka św. Jana Nepomucena** z 1907 r., czworoboczna wieżyczka i sygnaturki. Obok krzyż kamienny z około 1910 r.
- **Pomniki przyrody**: lipa drobnolistna o obwodzie 385 cm (ul. Polna 3), dąb szypułkowy – obwód 360 cm (ul. Polna 2).
- **2 mogiły mieszkańców wsi** zamordowanych w 1945 r.
- **Neogotycki krzyż kamienny** z 1910 r. (Łączki).

Przez wieś przebiega turystyczny Szlak Okrężny Wokół Gliwic.

Oracze położone jest w północnej części Toszka w dolinie, którą przecina Potok Toszecki. Obejmuje ulice Wiejską, Oracze, M. Konopnickiej, Harcerską, Sarnowską, Młyńską, Podwale i Ogrodową. Od zachodu sąsiaduje z parkiem i wzgórzem zamkowym. Na dawnych mapach występuje jako jedno z czterech toszeckich przedmieści - obok Oracza są nimi także osiedle Danielec (dziś część Oracza), Brzezina (dziś również część Oracza - w pobliżu torów kolejowych) oraz przedmieścia boguszyckie (w rejonie dzisiejszej oczyszczalni ścieków). Jeszcze przed ostatnią wojną połączono administracyjnie osiedle Danielec z osiedlem Oracze (po włączeniu Oracza w struktury Toszka w 1926 r.), a nową jednostkę nazwano przedmieściem Eichendorffa.

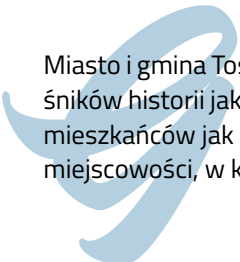
Najbardziej znanym elementem krajobrazu Oracza jest niewielkie wzgórze, wykorzystywane zimą przez najmłodszych miłośników zabaw na śniegu - tzw. Linda. Śródpolne ścieżki i aleje parkowe, aczkolwiek nie urządzone, wykorzystywane są spacerowo i turystycznie dla wycieczek rowerowych, jazdy konnej, modnego nordic walkingu czy biegów narciarskich. Funkcjonuje tam ogólnodostępne boisko i świetlica osiedlowa. Na Oraczu znajdują się stawy hodowlane oraz niewielki staw spełniający funkcję krajobrazową. W latach 70. i 80. działało tam gminne kąpielisko z kilkoma basenami.

To warto zobaczyć:

- **Neogotycka kapliczka** z 1870 r. przy ul. M. Konopnickiej.
- **Krzyż przydrożny** z 1875 r. przy ul. Wiejskiej otoczony metalowym ogrodzeniem.
- **Metalowy krzyż** z ok. 1880 r., oparty na postumencie w formie sarkofagu na kamiennych filarach zlokalizowany przy ul. Oracze.

An aerial photograph of the town of Toszek, showing a dense cluster of buildings with red-tiled roofs nestled among lush green trees. The town is surrounded by open fields and forests. A blue banner with the word 'HISTORIA' in white capital letters is positioned at the top center of the image.

HISTORIA

A stylized blue logo consisting of three curved, overlapping shapes, resembling a wave or a stylized letter 'S', located to the left of the text.

Miasto i gmina Toszek to miejsce, w którym łączą się kultura, sztuka, języki i narodowości. Jego klimat przyciąga zarówno miłośników historii jak i zwolenników wypoczynku na łonie natury. Organizowane tutaj wydarzenia od wielu lat przenoszą zarówno mieszkańców jak i turystów w odległe dzieje, dające początek bogatej historii miasta. Zapraszamy na podróż po zakamarkach miejscowości, w której nowoczesność przeplata się z tradycją, oddając hołd przeszłości.

Gdy przyjrzymy się historii Toszka, można zauważyć, że jest to miasto, którego dzieje są o wiele bogatsze, niż historia wielu zdecydowanie większych miast, których wielkość i znaczenie ukształtowały się dopiero na fali industrializacji. Toszek zaś należy nie tylko do najstarszych osad w regionie (początki toszeckiego grodu sięgają najprawdopodobniej połowy XII wieku), ale też od samego niemal początku pełnił ważną administracyjną rolę – wpraw jako siedziba kasztelanii i parafii, a od początku XIV wieku jako siedziba udzielnego księstwa. Wybudowany w Toszku gród, a następnie murowany zamek, były zaś nie tylko symbolem, ale też gwarantem jego roli.

Historia gminy Toszek sięga epoki kamiennej o czym świadczą znaleziska archeologiczne. Odkryte monety rzymskie na wzgórzu zamkowym pozwalają przypuszczać, że prowadziła tędy jedna z dróg „bursztynowego szlaku”. Fragmenty naczyń znalezione na wzgórzu zamkowym potwierdzają hipotezę o istnieniu w tym miejscu osady z IV i V w. Początki grodu datuje się na IX/X w. Natomiast początki toszeckiego Zamku sięgają II połowy XII wieku. Na wzgórzu zamkowym funkcjonował wtedy gród obronny, który pod koniec wieku stał się siedzibą kasztelanii toszeckiej. Prowadzone na wzgórzu zamkowym badania archeologiczne dowiodły, że ufortyfikowanie i rozbudowa grodu związane są z jego administracyjną funkcją. Pierwsza wzmianka o Toszku pojawiła się w dokumencie papieża Innocentego II z dnia 7 lipca 1136 r., który zatwierdzał daniny, jakie arcybiskup Jakub z Gniezna otrzymał ze Śląska i okolic Bytomia. Papież Innocenty II potwierdził w 1201 r. posiadłości klasztoru św. Wincentego we Wrocławiu, w tym kościół św. Piotra usytuowany na wzgórzu w „Tosiecz”.

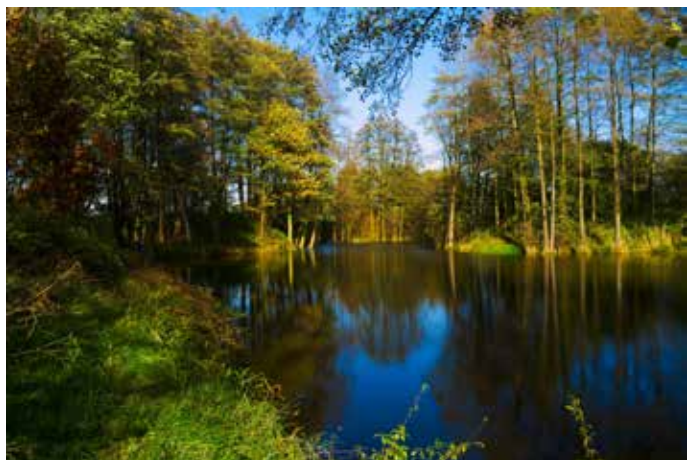
W 1163 r. Śląsk został przekazany jako odrębne księstwo braciom: Bolesławowi Wysokiemu (panującemu nad Dolnym Śląskiem i Opolszczyzną) i Mieszkowi z dynastii Piastów. Po śmierci Bolesława kraina opolska, a wraz z nią ziemia toszecka, przypadły jego bratu Mieszkowi Raciborskiemu (1201–1211), a następnie synowi Kazimierzowi (1211–1229), w którego otoczeniu znajdował się kasztelan Jakub z Toszka. Kasztelan toszecki w imieniu księcia zarządzał całym terenem należącym do zamku toszeckiego. Obszar kasztelanii pokrywał się z obszarem archiprezbiteriatu i obejmował 21 parafii. W latach 1201–1281 kasztelania toszecka stanowiła część państwa górnośląskiego. Władysław podzielił Górny Śląsk pomiędzy synów na cztery małe księstwa. Kasztelania toszecka znalazła się na obszarze księstwa kozielsko – bytomskiego. W 1356 r. po śmierci ostatniego księcia kozielsko – bytomskiego, ziemia toszecka przeszła do księstwa cieszyńskiego. Na zamku rezydował Mikołaj Kiczka. Toszek otrzymał prawa miejskie prawdopodobnie około 1235 r. Dokument z 24 lipca 1321 r. mówiący o „Stefanie, wójcie Toszka” potwierdza fakt, że Toszek na pewno był miastem, bowiem wójt sprawował urząd w mieście założonym na prawie niemieckim. W 1346 r. władzę w Toszku sprawował burmistrz z radą miejską.

W okresie swojej świetności Toszek posiadał mennicę bijącą monety z herbem miasta, papiernię, hutę szkła, browar, gorzelnię, młyny oraz wyłaczarnię oleju.

W 1327 r. książę Władysław Bytomski (1277–1352) złożył hołd lenny królowi Czech i od tego momentu Toszek znajdował się pod zwierzchnictwem czeskim i dzielił losy polityczne Śląska. Od XIV wieku Toszek należał więc do Korony Czeskiej. W 1429 r. zamek został zdobyty i spalony przez husytów. Po tych wydarzeniach odbudował go książę Przemysław Toszecki, jedyny z Piastów, który to właśnie Toszek obrał na swą stałą siedzibę. Tu też został pochowany w grudniu 1484 r. Po śmierci Przemysława, zamek wielokrotnie przechodził z rąk do rąk, władali nim książę opolsko – raciborski Jan II Dobry, a następnie przedstawiciele szlacheckich rodów Habsburgów i Redernów. Ci ostatni na przełomie XVI i XVII wieku przebudowali zamek, pozbawiając go charakterystycznych gotyckich elementów. W 1526 r. zginął bezpotomnie król Czech i Węgier Ludwik II Jagiellończyk (1506–1526), a tym samym na tronie Czech zasiadł arcyksiążę austriacki Ferdynand Habsburg. W ten sposób Toszek przeszedł pod panowanie Habsburgów.

Miasta nie ominęły liczne klęski – najazdy (Tatarów i Husytów), pożary oraz epidemie. Do dwóch najpoważniejszych pożarów, które dotknęły zamek i miasto, doszło w latach 1677 i 1833. Z jednym z nich związana jest „legenda o Złotej Kaczce”. Od 1742 r. Toszek znajdował się w państwie pruskim, pod niemiecką nazwą „Tost”. Po przejęciu Górnego Śląska przez Prusy to właśnie w Toszku stany śląskie 9 lipca 1742 r. złożyły przysięgę wierności pruskiemu królowi. Być może dzięki temu wydarzeniu administracyjna rola Toszka została podkreślona przez umiejscowienie tam siedzimy Landrata, czyli starosty. Toszek stał się królewskim miastem powiatowym i siedzibą władz rozległego powiatu toszecko – gliwickiego.

W okresie międzywojennym wynik plebiscytu 1921 r. zdecydował o pozostaniu Toszka w Niemczech, choć mieszkańcy byli aktywni w czasie powstań śląskich. W mieście działał polski komisariat plebiscytowy oraz działała komenda oddziałów powstańczych. Podczas II wojny światowej, w marcu 1945 r., miasto zajęły wojska sowieckie. W maju 1945 roku NKWD utworzyło na terenie dzisiejszego szpitala obóz dla cywilnej ludności niemieckiej. Funkcjonował on do 25 listopada 1945 roku. W lipcu 1945 roku z przepełnionego więzienia w Budziszynie przewieziono do Toszka 3665 cywilów. W obozie znajdowało się już wtedy ok. 1000 więźniów z Wrocławia i Górnego Śląska. Ci, którzy przeżyli opowiadali, że na porządku dziennym były tortury i ciężka praca na pobliskich polach. W wyniku okrutnych pobić oraz niedożywienia i chorób zmarło około 3300 osób, a kolejne 1000 z wycieńczenia, po opuszczeniu obozu jesienią 1945 roku. Najstarsi mieszkańcy Toszka pamiętają drabiniasty wóz, którym codziennie rano ze szpitala wywożono ciała zmarłych więźniów i wrzucano do głębokich dołów w okolicach cmentarza żydowskiego (tzw. Sandgrube). W pobliżu tego miejsca, w latach 90-tych, wzniesiono krzyż i pomnik (przy ulicy Wielowiejskiej), aby zachować pamięć o tych wydarzeniach i godnie uczcić pochowanych tam ludzi.

Po II wojnie światowej w miejscu browaru uruchomiono rozlewnię napojów. Wybudowano także dużą chłodnię i magazyn skór surowych. W 1974 r. Toszek uznany został mistrzem gospodarności, a w latach 1976 i 1978 - wicemistrzem.

Toszecka parafia rzymskokatolicka należy do jednych z najstarszych na Górnym Śląsku. Pierwsza wzmianka w dokumentach pochodzi z 1201 r., choć sam kościół mógł powstać wcześniej. Pierwszym patronem toszeckiej parafii był św. Piotr. Kiedy jednak na przełomie XIII i XIV wieku, wybudowano nowy murowany kościół, zmieniono patronat - od tej pory parafia toszecka funkcjonuje pod wezwaniem św. Katarzyny Aleksandryjskiej. Natomiast pamiątką po św. Piotrze są znajdujące się w herbie Toszka symbole: gwiazda i klucz papieski. Prócz kościoła parafialnego w Toszku funkcjonowały również dwa kościółki cmentarne: nieistniejący już p.w. św. Marii Magdaleny oraz pochodzący z 1848 r. - p.w. św. Barbary. Prócz nich w mieście funkcjonowało kilka mniejszych kapliczek. Działał też klasztor, w którym posługiwali ss. Boromeuszki. Prócz katolików w dawnym Toszku mieszkali również ewangelicy, którzy również posiadali swoją świątynię. Skromny neogotycki kościół Piotra i Pawła wybudowany został w 1876 r. Na nabożeństwa uczęszczali do niego także mieszkańcy Pyskowic, którzy przez kilka lat nie posiadali własnej świątyni. Nieco wcześniej, bo w 1836 roku, wybudowano w Toszku synagogę. Została zdewastowana w czasie Nocy Kryształowej (1938), zaś po wojnie opuszczona popadała w ruinę i została rozebrana. W pobliżu miejsca, w którym znajdowała się synagoga, odsłonięto w roku 2012 tablicę upamiętniającą dawną bożnicę.

Mocno zakorzeniona przeszłość historyczna, uwzględniająca szacunek dla funkcji i roli Kościoła, ekspozycja zabytków, muzeów i tym podobnych instytucji, stanowi dziś ofertę kulturową wielu polskich miast. Istotną rolę we współczesnych działaniach promujących „lokalne dobra” odgrywają także sami mieszkańcy, którzy poprzez podejmowane inicjatywy współtworzą rodzimą kulturę. Stowarzyszenia, kluby sportowe i inne organizacje dynamizują życie naszego miasta i naszej gminy, tworząc projekty odpowiadające potrzebom lokalnej społeczności.

Wzajemne przenikanie się kultur, języków, wyznań, narodowości stanowi stały element pejzażu społecznego Śląska już od czasów średniowiecza. Przykłady przenikania się różnych tradycji na Śląsku widoczne są również w mniejszych miejscowościach. Z całą pewnością należy do nich także Toszek. Od średniowiecza obecne tu były wpływy zarówno polskie, czeskie i niemieckie. Na przełomie XIX i XX wieku istniały w Toszku wspólnoty religijne: katolicka, ewangelicka i żydowska, każda ze swoją świątynią. Wśród języków, jakimi posługiwała i posługuje się nasza społeczność, poza językiem polskim, jest także wyraźnie obecny język niemiecki oraz gwara śląska. Rezultatem tej historycznie pogranicznej lokalizacji Toszka jest m.in. przywiązanie mieszkańców do swojej „małej ojczyzny”, która w przeciwieństwie do zmieniających się okoliczności politycznych i administracyjnych, zawsze pozostawała i pozostaje punktem odniesienia dla tożsamości mieszkańców.

ZAMEK W TOSZKU

Najbardziej znanym obiektem zabytkowym ziemi toszeckiej jest zespół zamkowy. Ruiny zamku w Toszku usytuowane są na wzgórzu na zachód od starego miasta. Obecny zamek wzniesiony został na przełomie XIV i XV w. w miejscu XII-wiecznego grodu drewnianego. Budowla przechodziła burzliwe koleje losu – zniszczona w wyniku wojen husyckich, odbudowana została w latach 1433 – 1480 przez księcia opolskiego Przemysława, po raz kolejny została odbudowana po pożarze i przekształcona w rezydencję nowożytną przez hrabiego Caspara Colonnę w latach 1650 – 1666. W późniejszych latach zamek stanowił własność m.in. Peterswaldzkich, Kottulińskich, Posadowskich, Adolpha v. Eichendorffa, ojca poety Josepha, Gaschinów, a także rodziny Guradze. Od czasu pożaru w 1811 r. pozostaje w częściowej ruinie. Zamek

zachował charakter gotycki, z elementami renesansowymi i barokowymi. Zachował się budynek bramny i budynek mieszkalny z istniejącą basztą oraz stajnia, a po stronie wschodniej – nowożytnie fortyfikacje na rzucie trapezu z czterema bastcjami, bramą i pozostałościami wcześniejszej fosy. Przy bramie, połączony z bastcją, znajduje się tzw. „dom burgrabiego”.

Ponieważ dzieje toszeckiego zamku pozostają nierozdzielnie związane z historią miasta, zasadniczą część opowieści o toszeckim wzgórzu zamkowym została przekazana w części poświęconej historii gminy. Warto podkreślić, że malownicza ruina zamku została poddana częściowej renowacji w latach 1957–1963. Wkrótce zamek w Toszku stał się miejscem podejmowania inicjatyw kulturalnych oraz siedzibą dla osób i grup podejmujących kulturalne inicjatywy. Finalnie – stał się ośrodkiem kultury. Obecnie mieści się tu Centrum Kultury „Zamek w Toszku”, które zarządza obiektem i jego ofertą.

Na terenie gminy działają organizacje społeczne i stowarzyszenia:

- Stowarzyszenie Orkiestra Dęta Kotulin;
- Stowarzyszenie Orkiestra Dęta Toszek;
- Związek Harcerstwa Polskiego – Szczep Harcerski „IGNIS”;
- Mażoretki Magnolia w Kotulinie;
- Koło Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Niemców Województwa Śląskiego;
- Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Toszeckiej;
- Stowarzyszenie „Razem Dla Kotulina”;
- Stowarzyszenie Miłośników Koni „HUBERTUS”;
- Stowarzyszenie Toszeckie Towarzystwo Śpiewacze;
- Ochotnicze Straże Pożarne w Toszku, Kotulinie, Ciochowicach, Pniowie, Wilkowiczkach;
- Stowarzyszenie „Dobro Dziecka”;
- Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Toszku;
- Koła Gospodyń Wiejskich: Kotliszowice, Paczyna, Sarnów, Wilkowiczki, Kotulin, Pniów, Boguszyce, Pisarzowice.
- Stowarzyszenie Toszek – Moja Gmina.

Gmina od lat współpracuje z innymi organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, w szczególności z klubami sportowymi działającymi w zakresie kultury fizycznej. Oprócz grup nieformalnych takich jak: Toszanka Nordic Team czy Klub Morsów „Zimne Trole”, są to:

- Klub Sportowy „Zamkowiec” Toszek;
- Ludowy Klub Sportowy „Przyszłość” Ciochowice;
- Ludowy Klub Sportowy „Orzeł” Paczyna;
- Klub Sportowy Toszecka Akademia Piłkarska;
- Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Toszecka Grupa Kolarska”;
- Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Ruch” w Pniowie;
- Klub Łuczniczy A3D Toszek.

Kulturalna i edukacyjna działalność gminy prowadzona jest także w wymiarze międzynarodowym. W dniu 18 kwietnia 2004 r. gmina Toszek podpisała umowę partnerskiej współpracy z bawarską Gminą Hohenau, a 4 października 2014 r. z ukraińską gminą Olevska. Międzynarodowe partnerstwo ma na celu wymianę doświadczeń w sferze kultury, edukacji, sportu i przedsiębiorczości. Inicjatywy kulturalne w naszej gminie w dużej mierze inicjuje i koordynuje Centrum Kultury „Zamek w Toszku”, współpracując z organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami kultury.

LEGENDA O „ZŁOTEJ KACZCE”

Do dziedzictwa historyczno - kulturowego związanego nierozdzielnie z toszeckim zamkiem i gminą Toszek, należy wspomniana wyżej legenda o „Złotej kaczce”. Jest ona niezawodnie prezentowana wszystkim turystom zwiedzającym zamek.

Właściciel Toszka, hrabia Gaschin, ożenił swojego syna Leopolda z księżną Gizelą, córką właściciela innego zamku znajdującego się wiele mil od Toszka. Aby ukoić tęsknotę żony za rodzinnymi stronami, młody małżonek ofiarował jej koszyczek, w którym złota kaczka siedziała w srebrnym gnieździe na 11 złotych jajach, z których każde wypełnione było dukatami. Złota kaczka, jako klejnoty rodzinne, przekazywana była z pokolenia na pokolenie. W dniu 29 marca 1811 roku w nocy wybuchł pożar zamku. Pożar ogarnął lewe skrzydło zamku, w którym spała hrabina. Kiedy się zbudziła, na ratunek było za późno, gdyż klatka schodowa już się paliła. W chwili pełnej trwogi jej spojrzenie padło na wiszący na ścianie portret rodzinny i mało widoczny przycisk. Nacisnęła go i otworzył się ukryty wejście do podziemi. Schwyciła klejnoty rodzinne i weszła tam. Była ciężko chora i w czasie długiej wędrówki w ciemnych korytarzach zemdląca. Kiedy się ocknęła, zakopła klejnoty w napotkanej niszy. Kiedy nareszcie udało jej się wyjść z podziemi i natrafić na pierwszych ludzi, miała wysoką gorączkę. Nie odzyskawszy przytomności umarła, a wraz z nią poszła do grobu tajemnica ukrycia złotej kaczki.

Według innej legendy, na zamku w Toszku pokutuje również duch Białej Damy pojawiającej się w pierwszy dzień Świąt Wielkanocnych. To duch córki strażnika wrzuconej przez okrutnego grafa do lochów, ukazujący się w kolejne rocznice śmierci. Istnienie tych legend stanowi dziś inspirację dla organizatorów licznych imprez odbywających się na toszeckim zamku.

HEJNAŁ I HYMN

Autorką hejnału Toszka jest współczesna polska kompozytorka, a zarazem mieszkanka Toszka, Aleksandra Garbal. Oto, jak sama mówi o genezie tego pięknego utworu, który od 3 maja 2019 r. codziennie w południe rozbrzmiewa z ratuszowych wież.

Nurtowała mnie myśl zastąpienia kuranta na zegarze ratuszowej wieży hejnałem miasta Toszek wykonywanym tylko jeden raz dziennie o godzinie 12, żeby nie irytować co godzinę mieszkańców, a jedynie przypomnieć o południowej porze. W operze mojej, którą piszę o XIX wiecznym Toszku wątek ten podkreślony jest także, gdzie rolnicy przerywają prace, kiedy jest pora na Anioł Pański i modlą się. Jest to informacja potwierdzona w historycznych dokumentach o życiu i religijności mieszkańców okolic Toszka i osobiście uważam ją za bardzo ważną dla naszej społeczności. W 2006 r. podjęłam próbę zapisu różnych hejnałów. Powstały wówczas 3 hejnały: hejnał miasta Zawadzkie, hejnał Gniewkowa oraz hejnał miasta Toszek. Wszystkie hejnały przeznaczone były do wykonania na trąbkę. Pierwsze dwa hejnały pozostały w szkicach, natomiast ostateczną wersję hejnału miasta Toszek zakończyłam w czerwcu 2007 roku i później przekazałam pani wiceburmistrz Toszka dr Marii Nowak-Kowalskiej. W 2008 r. zatwierdziłam ostateczną wersję hejnału Toszka i wykonany został on na trąbce przez Marcina Wrazidło przed członkami Rady Miejskiej w Toszku, a następnie przekazany radnemu panu Marcinowi Kwaśniokowi. 12 sierpnia 2011 r. hejnał miasta Toszek wykonany został oficjalnie przez Tomasza Polloka podczas inauguracji Polsko – Słowackich Zawodów Łuczniczych w Toszku organizowanych przez pana Grzegorza Kamińskiego przy wsparciu Burmistrza Toszka w obecności Mistrzów Polski w Łucznictwie oraz Sędziów Polish Archery Federation. Od tego czasu hejnał był zawsze wykonywany z baszty zamkowej podczas inauguracji wszystkich zawodów łuczniczych odbywających się w Toszku na zamku i podzamczu, m. in. 1 maja 2013 r. podczas Festiwalu Łucznictwa Toszek Archery 3D.

Aleksandra Garbal

„Hymn Toszka” to utwór również skomponowany przez Aleksandrę Garbal. Jest obecnie wykonywany regularnie w ramach ceremonii składania kwiatów przy pomniku „Ofiarom wojen” podczas uroczystości z okazji Święta Niepodległości. Oto, jak sama kompozytorka omawia genezę tej kompozycji.

Pierwsza myśl o skomponowaniu ważnego utworu dla mieszkańców Toszka i okolic pojawiła się w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku, kiedy z wieży ratusza rozbrzmiewała co godzinę piosenka „Poszła Karolinka do Gogolina”. Była to melodia nie związana historycznie z Toszkiem, nie posiadająca wartości patriotycznych, raczej podkreślająca jedynie fakt

migracji ludności ze wsi do miast. Zrodziła się we mnie chęć skomponowania melodii rycerskiej, duchowo związanej z historią Toszka i okolic, mającą ścisły związek z kulturą i religią ludności zamieszkującej Śląsk, jak również tekstu o treściach patriotycznych i chrześcijańskich. Treść hymnu zawiera w kilku zaledwie słowach wartości, o których piszę.

Naszą ojczyzną śląskie miasto Toszek,
pośrodku lasów, stawów, rzeki, łąk.
Piaśtowski Zamek na wzgórzu się wznosi,
od dawnych wieków zdoła nasz gród.
Historia toszan, legendą związana,
przetrwiała wojen długi czas.
Nadzieją miasta jest toszecka młodzież,
Bóg chroni miasto, błogosławi nam.
Niech Bóg chroni miasto i błogosławi nam!

Po roku 2008 melodia hejnału miasta Toszek została rozbudowana i przyjęła formę hymnu miasta Toszek na głos i orkiestrę dętą, bowiem do melodii zostały dołączone słowa hymnu mojego autorstwa. Inspiracją stały się niewątpliwie zainteresowania historią tego regionu, ale przede wszystkim pragnienie rozwinięcia i utrwalenia poczucia patriotyzmu lokalnego związanego z historią, religią oraz kulturą naszego miasta i okolic. Dnia 5 października 2012 r. hymn miasta został przedstawiony Burmistrzowi Grzegorzowi Kupczykowi, a następnego dnia 6 października 2012 r. wykonany po raz pierwszy podczas inauguracji Oktoberfestu na Dziedzińcu Zamkowym w Toszku przez muzyków Orkiestry Dętej z Toszka pod dyktando pana Antoniego Wyciska z solistką orkiestry Lidii Badura. Od tego czasu Burmistrz Toszka, solista orkiestry trębacz Tomasz Pollok, muzycy Orkiestry Dętej w Toszku pod dyktando pana Antoniego Wyciska, przyczyniają się do popularyzacji hejnału i hymnu naszego miasta w kraju i nie tylko. W 2014 r. dzięki wsparciu Urzędu Marszałkowskiego w Katowicach hymn miasta Toszek nagrany został na płytę przez muzyków Orkiestry Dętej w Toszku pod dyktando pana Antoniego Wyciska. Podczas obchodów Święta Niepodległości 11 listopada 2016 hymn został wykonany przez orkiestrę wraz z solistką w ramach ceremonii składania kwiatów przy pomniku „Ofiarom wojen”. Od tamtej pory jest regularnie wykonywany podczas listopadowych obchodów patriotycznych.

Aleksandra Garbal

Układ urbanistyczny miasta wpisany jest do rejestru zabytków. Czytelny pierwotny, owalny zarys miasta osadzony jest w osi wschód - zachód. Z narożników centralnego prostokątnego rynku i pośrodku krótszych pierzei wybiegają ulice, tworzące układ szachownicowy. Pierzeje zabudowane budynkami dwukondygnacyjnymi w układzie kalenicowym. Ratusz usytuowany w południowo-wschodnim narożniku placu rynkowego. Zachowany został układ parcel z budynkami frontowymi od rynku i oficynami przy ulicach równoległych. Na zachód od rynku kościół parafialny oraz zamek - na wzgórzu, oddzielonym fosą. Na południe od miasta znajduje się kościół cmentarny pod wezwaniem św. Barbary. Ciekawie prezentują się zróżnicowane układy ruralistyczne wsi ziemi toszeckiej. Dominuje układ przestrzenny ulicówki (Sarnów) i wielodrożnicy (Pisarzowice). Obok nich występują także owalnica, przekształcona w wielodrożnicę (Paczyna) oraz rzadziej spotykana na Śląsku - szeregówka nadbrzeżna (Boguszyce) i regularna, zwarta wielodrożnica wykształcona, być może, z szeregowki nadbrzeżnej (Ciochowice). W większości wsi dominantami funkcjonalnymi i kompozycyjnymi były: kościół oraz zespół majątku dworskiego, z pałacem lub dworem, zespołem zabudowy folwarcznej, a często także z okazałym parkiem.

Budownictwo sakralne reprezentują kościół parafialny pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej wraz z plebanią w Toszku, kaplica cmentarna pw. św. Barbary w Toszku, kaplica pw. św. Anny w Ligocie Toszeckiej, kościół pw. św. Marcina w Paczynie wraz z drewnianą dzwonnica oraz kościół pw. św. Michała Archanioła w Kotulinie (na zdjęciu obok) oraz kościół pw. św. Wacława w Pniowie.

Pierwotny kościół parafialny w Toszku został wzniesiony po 1163 r. przez wrocławskich premonstratensów. Była to świątynia pod wezwaniem św. Piotra. Obecny kościół został zbudowany ok. 1450 r., gruntownie przekształcony w latach 1713–1715 dzięki fundacji Johanna Dietricha v. Peterswald. Świątynia ma charakter późnogotycki, zbarokizowany, jest to budynek trójnawowy, sklepiona bazylika z emporami i pseudotranseptem oraz wydłużonym, trójbocznie zamkniętym prezbiterium i dostawioną w 1860 r. wieżą. Wewnątrz znajduje się bogate wyposażenie z XVIII i XIX w.

Drugą budowlą sakralną Toszka jest późnobarokowy kościół cmentarny św. Barbary, ufundowany przez hrabiego Franciszka Kotulińskiego między 1720 a 1750 r. Kościół uległ spaleniu w 1833 r. a odbudowany został w 1849 r. Warte wspomnienia są również kościoły i kaplice znajdujące się w okolicznych wsiach: barokowa kaplica św. Anny w Ligocie Toszeckiej, kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła w Kotulinie - wzniesiony przez budowniczego Jana Śliwkę z Zabrza w latach 1909–1911, kościół w Pniowie zbudowany w 1959 r. w miejscu zabytkowej świątyni drewnianej, która uległa spaleniu (1956) oraz kościół św. Marcina w Paczynie, z zachowaną drewnianą dzwonnica z 1679 r.

W 1911 r. przy głównej drodze w Toszku (obecnie ul. Strzelecka), w pobliżu kościoła ewangelickiego (ruiny tego kościoła zostały rozebrane w latach 80-tych) zbudowany został Dom św. Józefa dla Sióstr Boromeuszek, które posługiwały w Toszku od roku 1901 do połowy lat 80.

Nietypowe położenie, piękno przyrody, bogate tradycje i historia - to one, w głównej mierze, tworzą gminę Toszek. Ale wartością naszych miejscowości są także, jeśli nie przede wszystkim, ludzie. Zachęcamy do zapoznania się z biografiami kilku ważnych dla miasta osób. Są to lekarze, malarze, muzycy oraz społecznicy, bez których tak dynamiczny rozwój miasta, z pewnością nie byłby możliwy.

LEKARZE I NAUKOWCY

Ludwig Guttman (1899-1980) - urodzony w Toszku (budynek przy ul. Gliwickiej 34) niemiecki lekarz neurolog. Rozpoczął karierę jako sanitariusz w szpitalu w Królewskiej Hucie (Chorzów), po studiach medycznych we Wrocławiu, został dyrektorem wrocławskiego Szpitala Żydowskiego. Na początku 1939 r. wyemigrował do Wielkiej Brytanii, gdzie w 1944 r. powierzono mu zadanie stworzenia oddziału dla paraplegików - inwalidów wojennych, dla których opracował nowatorskie metody rehabilitacji. Był inicjatorem międzynarodowych zawodów sportowych dla niepełnosprawnych, które od roku 1960 przybrały formę igrzysk paraolimpijskich. Za swoje zasługi otrzymał tytuł szlachecki z rąk królowej brytyjskiej. Zmarł w Aylesbury (Wielka Brytania) w roku 1980. Imię Ludwiga Guttmana nosi jedna z toszeckich ulic, w godnym miejscu na Zamku widnieje tablica pamiątkowa jemu poświęcona, od dekady organizowana jest u nas „Integra” - integracyjne zawody sportowe im. dr. Ludwiga Guttmana. Organizowane są także konferencje i memoriały poświęcone dziedzictwu Guttmana.

Stanisław Dielehner (1942 - 2018) - lekarz, dyrektor szpitala psychiatrycznego, społecznik. Urodził się w Gliwicach. Po maturze, w roku 1960 podjął studia na Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach. Po studiach pracował w przychodni w Sośnicowicach i w szpitalu w Pyskowicach. Do Toszka przeprowadził się w roku 1968. W szpitalu w Toszku zaczął pracować w roku 1976. W roku 1970 wziął ślub z Wandą Wolną, którą poznał na studiach lekarskich. Po jakimś czasie Stanisław Dielehner został ordynatorem oddziału wewnętrznego w toszeckim szpitalu. Oprócz pracy na stanowisku ordynatora, był także dyrektorem szpitala w latach 1991-1993. Krótko po zakończeniu dyrektorowania założył własny gabinet lekarski w Toszku. Od stycznia 2004 był na emeryturze. W znaczącym stopniu przyczynił się do zachowania pamięci o ofiarach obozu NKWD, który w roku 1945 działał w toszeckim szpitalu. Był autorytetem moralnym w lokalnej społeczności. W roku 2011 otrzymał, jako pierwszy laureat w historii, honorowy tytuł Człowieka Roku Ziemi Toszeckiej. Zmarł 19 listopada 2018 r.

Maria Nowak - Kowalska - lekarz stomatolog, samorządowiec, społecznik. Dla mieszkańców Toszka pozostanie w pamięci przede wszystkim jako znakomita lekarka obdarzona także znakomitym podejściem do najmłodszych pacjentów. Długoletnia stomatolog szpitala psychiatrycznego w Toszku. Swoje ogromne serce, jakim chciała i potrafiła się dzielić, zaangażowana też w sprawy wspólnoty samorządowej naszej gminy i powiatu gliwickiego. Ciesząc się szerokim zaufaniem mieszkańców przez dwie kadencje (1990 - 1994 i 1994 - 1998) była Radną i Przewodniczącą Rady Miejskiej w Toszku. W latach 2002 - 2011 pełniła funkcję Zastępcy Burmistrza Toszka. Wspierała dobre pomysły i towarzyszyła w ich realizacji, dzieląc się radami i konkretną pomocą. Sięgając tylko do czasów niedawno minionych warto wspomnieć, że była współautorką i współredaktorką tekstów Nowenny do Matki Bożej Toszeckiej (2016). Zaangażowała się jako opiekunka dziecięcego zespołu wokalnego wyjeżdżającego na festiwal do naszego miasta partnerskiego na Ukrainie (2016). Z polotem poprowadziła konferencję poświęconą pamięci ks. Johannesesa Chrzęszcza (2017). Merytorycznie uczestniczyła w promocji książki „Łagier - tiumna Tost” (2017) poświęconej pamięci ofiar obozu NKWD w Toszku. Zmarła 28 lipca 2019 r.

Józef Musielok - urodzony w 1946 roku i stale zamieszkujący w Toszku, tu też ukończył szkołę podstawową. Maturę zdał w 1964 roku w Liceum Ogólnokształcącym w Strzelcach Opolskich. Studia ukończył w 1968 roku na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Opolu na kierunku fizyka. Doktorat z nauk fizycznych uzyskał w 1976 roku na Uniwersytecie Wrocławskim. Habilitował się na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. W latach 1999–2002 członek Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W roku 2002 otrzymał tytuł naukowy profesora nauk fizycznych. Jest specjalistą w dziedzinie badań spektroskopowych plazmy. Od 1968 roku pracował w charakterze nauczyciela akademickiego na Wyższej Szkole Pedagogicznej, a następnie (od 1994 roku) na Uniwersytecie Opolskim. Prodziekan Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii (1990–1992), dyrektor Instytutu Fizyki (1993–1996, 2005–2008), prorektor ds. nauki i współpracy z zagranicą (1996–2002). W latach 2002 – 2005 był rektorem Uniwersytetu Opolskiego. W 2016 roku przeszedł na emeryturę. Jest żywo zaangażowany w działania służące zachowaniu lokalnego i regionalnego dziedzictwa historyczno - kulturowego. W roku 2012 został uhonorowany tytułem „Człowiek Roku Ziemi Toszeckiej”.

LUDZIE PIÓRA

Jan Franciszek Lewandowski urodził się 9 października 1952 r. w Toszku, zmarł 11 czerwca 2015 r. Historyk, filmoznawca, dziennikarz i publicysta, nauczyciel akademicki, animator kultury, wydawca. Zajmował się historią Górnego Śląska i historią kina. Autor wielu publikacji książkowych. Był założycielem i redaktorem naczelnym kwartalnika kulturalnego „Fabryka Silesia” wydawanego od 2012 r. przez Regionalny Ośrodek Kultury w Katowicach. Laureat nagrody im. Norberta Boronowskiego Śląskiego Towarzystwa Filmowego w 1986 r., nagrody Śląskiego Komitetu Kultury Niezależnej w 1988 r. oraz nagrody Ruchu Autonomii Śląska im. ks. Augustina Weltzla „Górnośląski Tacyt” (2009) za biografię Wojciecha Korfantego. Drugie wydanie biografii Korfantego, w serii „Biografie sławnych ludzi” PIW, otrzymało nominację do Książki Historycznej roku 2013 Instytutu Pamięci Narodowej, Polskiego Radia i Telewizji Polskiej w Warszawie. W roku 2013 opublikował zbiór esejów zatytułowany „Epizody Toszeckie”.

Tomasz Sobania - urodzony w 1998 r. pisarz, mieszkaniec Toszka i absolwent gliwickiego liceum. Na rynku zadebiutował książką fantasy pt. „Speculo”, którą wydał w wieku siedemnastu lat. Od czasu publikacji przeprowadził wiele spotkań autorskich. Łącznie wzięło w nich udział kilka tysięcy osób. Podobne wskaźniki osiągnął po wydaniu swojej drugiej książki - powieści pt. „Nowy świt”, która jest zarazem pierwszą częścią postapokaliptycznej serii. Tomasz prowadzi wyjątkowo intensywne życie: tworzy kolejne części powieści, pisze felietony do toszeckiej gazety, systematycznie uczy się języka hiszpańskiego, uprawia sport, a w szczególności bieganie. W tym obszarze osiągnął szereg wspaniałych dokonań: pobiegł z Toszka na Górę św. Anny, następnie wraz z grupą przyjaciół pokonał dystans z Toszka do Częstochowy, a w roku 2019 przebiegł Polskę pokonując drogę z Zakopanego do Gdyni, wspierając jednocześnie zbiórkę środków na leczenie chorej osoby.

Inni ludzie pióra: Roland Janotta, pisarz; Dominika Skawińska, blogerka

ARTYŚCI MALARZE

Anna Zwiorek - Rotkegel – absolwentka Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Opolu w zakresie nauczania początkowego, niedawno obchodziła 25 – lecie pracy w Szkole Podstawowej nr 6 z Oddziałami Integracyjnymi w Pyskowicach. Uwielbia kontakt z dziećmi, od nich zaraża się optymizmem. Za sobą ma ponad 9 lat „dyrektorowania” macierzystą placówką, i to z sukcesami: szkoła wzbogaciła się wówczas o klasy sportowe, integracyjne i klasy mniejszości narodowej języka niemieckiego, powstało wielofunkcyjne boisko sportowe Orlik, placówka brała także udział w licznych programach unijnych.

Ślązaczka, działa w kole mniejszości niemieckiej angażując się w lokalne inicjatywy – jak chociażby coroczny Toszecki Jarmark Adwentowy. W sztukach plastycznych interesuje ją abstrakcja. *Fascynujące jest to, że w abstrakcyjnym obrazie każdy może zobaczyć co innego, zinterpretować dzieło po swojemu. Sama w pewnym momencie zauważyłam, że często, kiedy praca jest już grzecznie „ułożona”, gdzieś tam zbaczam, poszukując łączności między barwą, kształtem a rzeczywistym obiektem malowanym* – tłumaczy Anna Zwiorek - Rotkegel. Jako

podkład, obok płótna czy papieru, wykorzystuje drewno. Na deskę nakłada farby akrylowe, ale bywa, że także sam ołówek czy kredę. Chętnie zagłębia się w świat sztuki, poznaje nowe drogi i kierunki. Jej mentorką jest Monika Jerominek z Bytomia, specjalistka od ikonopisarstwa oraz rzeźbiarka Iwona Bogatko z Gliwic. Dzięki tej ostatniej odkryła radość ceramicznego tworzenia. Jeszcze niedawno jeździła konno, wzięła też udział w Runmageddonie – ekstremalnym biegu z przeszkodami.

Agata Przewieźlik – absolwentka Instytutu Sztuki Uniwersytetu Opolskiego oraz studiów o kierunku pedagogika oświatowo – artystyczna na Uniwersytecie Opolskim. Ukończyła również Szkołę Artystycznego Projektowania Ubioru w Krakowie. Jest członkiem Związku Polskich Artystów Plastyków – Polska Sztuka Użytkowa, okręg Opole.

Od wielu lat jest instruktorem zajęć plastycznych oraz prowadzi amatorski teatr dziecięcy – młodzieżowy Deja Vu w Toszku. Zakres działań artystki jest bardzo szeroki i obejmuje: sztuki plastyczne, projektowanie oraz wykonywanie różnorodnych form ubioru, pisanie oraz redagowanie tekstów, nagrywanie słuchowisk teatralnych. Profesją i jednocześnie największą pasją Agaty Przewieźlik jest malarstwo oraz rysunek. Studiując projektowanie ubioru, wykonywała mnóstwo projektów żurnalowych, stąd ulubioną tematyką jej obrazów jest piękna sylwetka kobieca ujęta w różnych pozach. Na obrazach artystka często stosuje nastrojowe światło oraz kontrasty światła i cienia, które doskonale budują przestrzeń. Agata Przewieźlik wykonuje również obrazy, rysunki i ilustracje na zamówienie, o dowolnej tematyce: portrety, pejzaże, abstrakcje, itd.

Beata Połuszná – absolwentka Politechniki Śląskiej w Gliwicach. Studiowała na Wydziale Architektury, gdzie też ukończyła dodatkowe studia podyplomowe konserwacji zabytków. Do roku 2008 związana z Gliwicami, obecnie mieszkanka Pisarzowic. Prowadziła własną działalność gospodarczą i pracowała w branży budowlanej. Interesując się sztuką malarzką wykonała kilka obrazów techniką olejną, kopiując m.in. dzieła malarzy holenderskich z okresu przełomu XVII i XVIII wieku. Przeglądając Internet napotkała ogłoszenie o warsztatach „pisania” ikon w Tychach. Biorąc w nich udział, połąknęła „bakcyła” i postanowiła doskonalić się w temacie. Wyszukała „u źródeł”, czyli na Ukrainie, możliwość podniesienia wiedzy o ikonach. Wzięła udział w kilku kursach w Użohrodzie (Zakarpacie), które prowadzili Bracia Kapucyni zgromadzeni przy Kościele greko-katolickim. Jest to też czas i możliwość poznania techniki jak również duchowego przeżycia oraz atmosfery skupienia nad powstaniem ikony. W maju 2017 r. Beata Połuszná zorganizowała na Zamku w Toszku swoją pierwszą wystawę, na której zaprezentowała efekty niełatwej pracy nad powstawaniem ikon.

Inni artyści malarze: Monika Pisarek, Aleksandra Dielechner

MUZYCZY

Sabina Olbrich - Szafranec - dr hab. sztuki w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej wokalistyka. Absolwentka klasy śpiewu solowego Katowickiej Akademii Muzycznej, z klasy śpiewu Krystyny Świder. Dyplom z wyróżnieniem uzyskała w 1996 r. Jest laureatką I nagrody w Ogólnopolskim Konkursie Pieśni Edwarda Griega w Gdańsku, wyróżniona w Ogólnopolskim Konkursie Wykonawstwa Muzyki Karola Szymanowskiego w Zakopanem, stypendystka Ministerstwa Kultury i Sztuki. Zadebiutowała w roku 1995 partią tytułową w musicalu Evita A. L. Webbera w Teatrze Rozrywki w Chorzowie, a od 1998 r. jest solistką Opery Śląskiej w Bytomiu.

W jej repertuarze znajdują się partie z oper Don Giovanni, Wesele Figara, Faust, Carmen, Borys Godunow, operetek Wesoła wdówka, Zemsta nietoperza, Księżniczka czardasza, musicali Evita, Człowiek z La Manchy, Pocałunek Kobiety Pająka, Zorba, Phantom, My fair Lady. Uczestniczyła w krajowych i międzynarodowych kursach wokalnych oraz festiwalach min. w Weimarze, Bayreuth, Braunschweigu, Bydgoszczy oraz Cieszynie. W jej dorobku są liczne recitale pieśni i koncerty oratoryjne. W roku 2004 uzyskała tytuł doktora w dziedzinie sztuki muzycznej, specjalność wokalistyka.

W roku 2018 uzyskała stopień naukowy doktora habilitowanego w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie wokalistyka. Od kilkunastu lat uczy śpiewu w Państwowej Szkole Muzycznej I i II st. im. Ludomira Różyckiego w Gliwicach. Od 2010 r. związana z Wydziałem Artystycznym Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie, gdzie pracuje na stanowisku adiunkta w Instytucie Muzyki.

Maria Garbal i Chór „Tryl”

Chór Tryl został założony przez Marię Garbal w 1995 r. i działał najpierw przy parafii św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Toszku, następnie przy Centrum Kultury Zamek w Toszku, przy którym działa do dzisiaj. Władze powiatu gliwickiego zdecydowały, aby na zamku odbywały się coroczne Przeglądy Chóralne Powiatu Gliwickiego, które cyklicznie odbywały się przez wiele lat. Chór Tryl był wówczas gospodarzem tegoż festiwalu, w którym nieprzerwanie brał czynny udział. Poprzez swoją aktywność i prezentowany poziom został wkrótce zauważony przez władze powiatu i wysłany do Walii na Międzynarodowy Festiwal Chórów w Ruthin. W roku 2013 został wyróżniony powiatową nagrodą Bene Meritus. Już w roku 1999 r. zachwyciła się występem toszeckiego chóru pani senator Maria Pańczyk - Pozdziej i w audycjach radiowych pt. „Po naszymu czyli po śląsku”, wielokrotnie do swoich tekstów dołączała ludowe utwory chóru z Toszka. Potem posypały się zaproszenia na Kaszuby, do Teksasu, do Francji, Austrii, Niemiec i znów do Teksasu, a potem na Ukrainę. Bardzo często toszecki chór prezentował się na festiwalach kolędowych i pieśni ludowych w kraju.

Tradycją stały się już od 25 lat cykliczne koncerty kolędowe, organizowane w trzecią niedzielę stycznia, z udziałem zaproszonych chórów z różnych miejscowości, jak również gospodarzy. Obecnie od 4 lat odbywają się nabożeństwa w każdą środę (od 3 maja 2016 roku), zainicjowane przez śp. księdza proboszcza Mariana Piotrowskiego, tzw. Nowenny do Matki Boskiej Toszeckiej. Nowennę rozpoczyna chór w dniu 3-go maja każdego roku uroczystym koncertem. Autorką muzyki utworu jest Aleksandra Garbal. Chór nagradzany jest na wielu prestiżowych konkursach i festiwalach w regionie. Szczególnie ważna była nagroda otrzymana na konkursie „Gwiazdy spichlerza” w Koszęcinie. Dała chórowi wiele satysfakcji i okazji do występów w całym regionie i nie tylko. W roku 2014 pani Maria Garbal została uhonorowana tytułem „Człowiek Roku Ziemi Toszeckiej”.

Aleksandra Garbal – polska kompozytorka, pianistka, klawesynistka, wokalistka, teoretyk muzyki i pedagog. Ukończyła z wyróżnieniem cztery kierunki studiów: teorię muzyki (1996), kompozycję pod kierunkiem prof. Józefa Świdra (1998), klawesyn pod kierunkiem prof. Marka Toporowskiego (1998) i fortepian (2005) w Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach oraz Podyplomowe Studia Teorii Muzyki (2000) i Podyplomowe Studia Kompozytorskie pod kierunkiem prof. Mariana Borkowskiego (2012) na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie. Laureatka konkursów pianistycznych oraz pierwszych nagród na konkursach kompozytorskich organizowanych przez Zarząd Główny Związku Kompozytorów Polskich, m.in. Konkursu Kompozytorskiego im. Tadeusza Bairda w Warszawie (1993) oraz Konkursu Kompozytorskiego im. Ryszarda Bukowskiego we Wrocławiu (1997). Rodowita Toszanka. Jest członkiem ZKP, PTMW i ZAiKS. Wielokrotna stypendystka Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz Akademii Muzycznych w Brnie oraz w Rheinsbergu, a także Gaudeamus Foundation w Amsterdamie. W roku 2018 otrzymała stypendium Stowarzyszenia Autorów ZAiKS za operę *Polonica Rustica*. Komponuje muzykę solową, kameralną, chóralną, symfoniczną, instrumentalną, wokalną i wokarno-instrumentalną zarówno religijną jak i świecką do tekstów poetyckich z różnych epok od starożytności po XXI w. W swoim dorobku posiada autorskie płyty monograficzne z muzyką religijną i świecką, w tym z muzyką organową, fortepianową, chóralną, wokarno-instrumentalną oraz XX-wieczną muzyką klawesynową. Nagrała także płyty z autorskimi opracowaniami kołęd i muzyki ludowej w jej wykonaniu oraz Filharmoników Opolskich, Filharmoników Śląskich, kwartetu smyczkowego Apotheosis i Chóru Tryl pod dyr. Marii Garbal. Jej najnowszy monograficzny krążek z utworami fortepianowymi (Aleksandra Garbal, Works for Piano 1) ukazał się w roku 2019 w Londynie i w Brazylii.

Iwona Ewertowska - Mener i Zespół Muzyki Dawnej „Tibiarum Scholares”. Zespół powstał w 1993 r. Występują w nim dzieci, które doskonaliły swoje umiejętności w zakresie gry na fletach, emisji głosu, dykcji i ruchu scenicznego. Na swoim koncercie „Tibiarum Scholares” ma liczne sukcesy. Jest laureatem festiwalu i konkursów o zasięgu wojewódzkim i ogólnopolskim.

Iwona Ewertowska - Mener z wykształcenia jest pedagogiem, oprócz muzyki i śpiewu kształci młodych ludzi w różnych dyscyplinach. Jest założycielką jedynego na terenach wiejskich Zespołu Muzyki Dawnej („Tibiarum Scholares”), który działa przy Centrum Kultury „Zamek w Toszku”. Zespół wykonuje utwory renesansowe, zarówno instrumentalne, jak i instrumentalno - wokalne, śpiewając w kilku językach m.in.: łacińskim, polskim, włoskim, niemieckim i francuskim. Ma na swym koncercie liczne sukcesy, jest laureatem wielu festiwalu i konkursów o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym oraz zdobywcą znaczących nagród, m.in. Ministra Edukacji Narodowej. Wielokrotnie koncertował za granicą. Iwona Ewertowska-Mener założyła także Chór Kameralny „Canto”, który działa w Wielowsi. Drugą część działalności Iwony Ewertowskiej - Mener stanowi organizacja znaczących w regionie imprez kulturalnych: Wojewódzkiego Festiwalu Kołęd i Pastorałek w Dąbrówce, odbywającego się pod patronatem ks. biskupa Gerarda Kusza oraz Wojewódzkiego Festiwalu Pieśni Patriotycznej w Wielowsi. Była jednym spośród 22 koordynatorów Ogólnopolskiego Programu Rozwoju Chórów Szkolnych „Śpiewająca Polska”.

Inni artyści i zespoły muzyczne działające na terenie gminy:

- Zespół wokalny DFK „Con Colore”, dyrygent Karina Kupczyk
- Aleksandra Kucharczyk, wokalistka i dekorator cukierniczy
- Chór „Cecylia” z Pniowa, dyrygent Marcin Kwaśniok,
- Orkiestra Dęta Toszek, dyrygent Patryk Henkel,
- Orkiestra Dęta Kotulin, dyrygent Harald Powrósło.

WYDARZENIA – PROMOCJA REGIONU POPRAZ KULTURĘ

Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej - I Toszecki Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej odbył się w 2011 r. z inicjatywy ówczesnego proboszcza śp. ks. Mariana Piotrowskiego, przy okazji oddania do użytku - po wielu latach milczenia - zabytkowych organów Moritza Roberta Müllera z 1844 r. Jednym z charakterystycznych elementów programowych festiwalu jest prezentowanie sztuki muzycznej artystów śląskich: na Śląsku urodzonych lub na Śląsku mieszkających.

Plener malarski na Zamku to wydarzenie, które od kilku lat przyciąga do Toszka artystów z początkiem maja. Zaproszeni malarze spędzają w naszej gminie kilka dni uwieczniając na płótnie w różnych technikach pejzaże, architekturę i ludzi. Podsumowaniem pleneru jest wystawa prac, które powstały - część z nich wzbogaca później zasoby toszeckiego Zamku. Organizatorami pleneru są Centrum Kultury „Zamek w Toszku” oraz Związek Polskich Artystów Plastyków - Polska Sztuka Użytkowa Okręg Opole.

Bieg o Złotą Kaczkę w Toszku to impreza organizowana przez toszeckich miłośników nordic-walkingu i biegania, których wspiera Centrum Kultury „Zamek w Toszku” oraz samorząd. Pierwszy raz na 8-kilometrową trasę biegacze i chodziarze wyruszyli w roku 2015.

Bieg im. Marka Pawłowskiego w Kotulinie to wydarzenie sportowo - rekreacyjne i rodzinne organizowane od roku 2017 w celu upamiętnienia postaci zmarłego nauczyciela, wychowawcy i trenera młodzieży, Marka Pawłowskiego.

Dni Toszka - centralnym miejscem obchodów święta jest zabytkowy Rynek w Toszku. Od kilku lat formuła święta miasta obejmuje zapożyczony z toszeckiego zamku zwyczaj „beach party”. Przy dźwiękach jednej z lokalnych rozgłośni radiowych, która tego wieczora nadaje z Toszka na żywo, młodzież w każdym wieku może bawić się niczym na plaży (piasku na Rynku nie brakuje). Drugi z dni miasta jest dedykowany rodzinom: koncerty, animacje, spektakle, zabawa taneczna to tylko niektóre z atrakcji, które w pierwszy weekend lipca czekają na mieszkańców i turystów.

Brewerie Toszeckie to wydarzenie historyczne organizowane od 2006 r. w maju przez Centrum Kultury „Zamek w Toszku”, we współpracy ze Stowarzyszeniem Chorągiew Ziemi Górnoszląskiej z Gliwic. Stałymi punktami wydarzenia są zatem walki rycerskie piesze lub konne, kuchnia dawna, obóz średniowieczny i pokazy dawnego tańca. Podczas Brewerii nie brakuje spektakli teatralnych tych tradycyjnych jak i nowoczesnych, a także muzyki w dobrych, stylowych wykonaniach.

Oktoberfest w Toszku - nawiązuje do tradycji bawarskiego święta. Warto zaznaczyć, że po kilkunastu edycjach tego klimatycznego wydarzenia wypracowaliśmy własne punkty programu, których można doświadczyć tylko u nas. Jest to czas zacieśniania więzi z partnerami z zagranicy - gminą Hohenau z Niemiec i gminą Olewsk z Ukrainy. Nasi partnerzy przyjeżdżają często w asyście artystów, którzy przed licznie zgromadzoną publicznością prezentują swój różnorodny kunszt. Na zamku panuje w tym dniu, a jest to najczęściej pierwsza sobota października, prawdziwie biesiadna atmosfera. Dbają o nią przede wszystkim zaproszone zespoły, ale także znakomity, sprawdzony wodzirej.

Toszecki Jarmark Adwentowy - co roku, w drugą sobotę grudnia, uliczki Toszka zapełniają się setkami mieszkańców i gości, którzy w wyjątkowej scenerii mają okazję przeżywać przedświąteczny nastrój. Stylowe kramy, z nietuzinkowym rękodziełem, postawione w zaułkach uliczek, tworzą urokliwą i niepowtarzalną atmosferę taką, jaką można poczuć tylko raz w roku. Na odwiedzających czekają świąteczne pyszności m.in. jabłka na gorąco nadziewane czekoladą i bakaliami, ślaska „mocзка”, owoce w czekoladzie oraz wyśmienity grzaniec podawany w ceramicznych kubkach. U rękodzielników można nabyć oryginalne wyroby idealne jako świąteczne upominki lub elementy dekoracyjne. Atrakcją dla dzieci stanowią wiedeńska karuzela i bajkowy kataryniarz. Impreza jest wspólną inicjatywą toszeckiego koła DFK oraz samorządu.

Wszelkie szczegóły dotyczące osób i wydarzeń - na naszych stronach internetowych.
www.toszek.pl - www.turystyka.toszek.pl - www.zamektoszek.eu

EDUKACJA

Dla gminy Toszek edukacja jest jedną z najważniejszych dziedzin życia społecznego. W związku z tym, aby zapewnić wysokiej jakości kształcenie i wychowanie na każdym poziomie edukacyjnym, samorząd we współpracy z dyrektorami dąży do stworzenia spójnej i efektywnej strategii działań. Oznacza to dbanie o jakość procesu edukacyjnego, odpowiednią bazę infrastrukturalną, podnoszenie poziomu świadomości społecznej dotyczącej edukacji i wychowania.

Lata 2015-2019 zaowocowały skutecznym pozyskiwaniem przez Gminę Toszek pozabudżetowych środków z funduszy unijnych i krajowych. Pozyskane środki pozwoliły na zrealizowanie szeregu ważnych inwestycji w dziedzinie oświaty i edukacji. Wśród sukcesów wymienić można utworzenie dodatkowego oddziału przedszkolnego. Ponadto utworzono pracownię przedmiotową: matematyczną, przyrodniczą czy do nauki fizyki, chemii i biologii. Powstały wyposażone w nowoczesny sprzęt sale logopedyczne oraz przeszkolono nauczycieli w każdej placówce. Dla każdej szkoły pozyskano liczne pomoce naukowe do zajęć z języków obcych, matematyki, fizyki, chemii, biologii, logopedii, muzykoterapii. Dzieci i młodzież mogły skorzystać z dodatkowych zajęć dydaktycznych oraz wycieczek przedmiotowych. Wszystkie te działania sprawiły, że nasza gmina stała się atrakcyjnym miejscem na mapie Śląska pod względem oferty edukacyjnej przygotowanej dla dzieci.

Gmina Toszek wyremontowała ponadto ze środków własnych basen w Szkole Podstawowej w Paczynie (jeden z niewielu w kraju basenów przy szkołach wiejskich) oraz wybudowała boisko wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej nr 1 im. Ireny Sendler w Toszku. Wyremontowane zostały sanitariaty w Szkole Podstawowej w Kotulinie, kuchnia oraz zaplecze gastronomiczne w Publicznym Przedszkolu w Toszku. Wykonano pełną termomodernizację budynków: Publicznego Przedszkola w Toszku oraz Szkoły Podstawowej w Paczynie, wymieniono w nich system grzewczy i zadbane o solary. W fazie projektowania znajduje się budowa nowego przedszkola w Kotulinie.

Mocną stroną toszeckiej oświaty jest edukacja językowa. Klasy dwujęzyczne, w których część przedmiotów nauczania jest w j. niemieckim, gwarantują wysoki poziom umiejętności. Potwierdzają go wyniki egzaminów zewnętrznych. Rozwijanie edukacji dwujęzycznej jest również jednym z celów działań podejmowanych przez toszeckie koło DFK. Na podkreślenie zasługują inicjatywy kulturalne, przede wszystkim do roczne spektakle teatralne, które pozwalają na praktyczne zastosowanie umiejętności językowych naszej młodzieży.

Gminny system edukacji w liczbach wg stanu na wrzesień 2019:

Uczniowie:
981

Nauczyciele:
146

Liczba oddziałów
szkolnych: 51

Liczba oddziałów
przedszkolnych:
16

PRZYRODA

Pieszko, rowerem, czy samochodem, bez względu na to jaką formę podróżowania wybierze, gmina Toszek zaskoczy was swoim pięknem i naturalnością. W odróżnieniu od tradycyjnych, śląskich miast, znajdziecie tu spokój, ciszę i czas na wypoczynek. Zachęcamy do leśnych spacerów, rowerowych wycieczek, a także cieszących się dużym zainteresowaniem, marszów nordic walking. Zdrowy i aktywny relaks, to nasza specjalność!

Pod względem krajobrazowym obszar gminy można scharakteryzować jako równinny. Jedynie w części północnej krajobraz i rzeźba terenu stają się bardziej urozmaicone, bo występuje tu pasmo wzniesień (Pagóry Sarnowskie) o wysokościach sięgających ok. 300 m n.p.m. Wzniesienia te poprzecinane są dolinami, którymi płyną ciek wodne: Potok Toszecki, Potok Pniowski, Potok Ligocki i Potok Chechelski. Cały obszar gminy Toszek należy do zlewni Odry.

Choć na terenie gminy nie występują obszary prawnie chronione, znajdziemy tu 7 pomników przyrody: lipa drobnolistna w Wilkowiczkach, buk pospolity, trzy dęby szypułkowe oraz dwa jesiony wyniosłe w Toszku.

Gmina Toszek posiada znakomite warunki środowiskowe. Dla miłośników przyrody, obowiązkowym punktem podczas zwiedzania, jest ścieżka przyrodniczo - dydaktyczna „Fazaniec”, położona na północno - wschodnim obszarze Toszka, założona w latach 2006-2007 przez Gimnazjum w Toszku. Obejmuje najlepiej zachowane siedliska, o znaczeniu europejskim. W lesie tym zachowały się stare drzewostany dębowe, grabowe i bukowe, wśród których najstarsze okazy osiągają wiek ponad 100 a nawet 210 lat. Na terenie ostoi znajduje się kilka niewielkich głązów narzutowych pochodzenia skandynawskiego. We florze reprezentowane są gatunki chronione: kopytnik pospolity, wawrzynek wilczełko i kalina koralowa. Las „Fazaniec” jest również siedliskiem wielu gatunków zwierząt bezkręgowych i kręgowych - płazów, ptaków i ssaków, znajduje się w nim także około 200 gatunków roślin naczyniowych.

Istotną gałęzią gospodarki Toszka jest rolnictwo. Prawie połowę powierzchni gminy zajmują gospodarstwa rolne, których liczba – na podstawie danych Urzędu Miejskiego z 2019 r. – wynosi 814. Dominują gospodarstwa niewielkie, nieprzekraczające 15ha (743 gospodarstw), niemniej jednak pokaźną liczbę stanowią także gospodarstwa duże, o powierzchni powyżej 15 ha (71 gospodarstw). Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosi ponad 5 ha.

NA DWÓCH KÓŁKACH

Miłośnicy turystyki rowerowej mogą w Toszku skorzystać z kilku ścieżek rowerowych o różnej długości i zróżnicowanym stopniu trudności. Poza walorami przyrodniczymi, podczas wycieczek turysta - rowerzysta może zapoznać się z historią naszego regionu. Oznakowane trasy będą zazwyczaj drogami lokalnymi, leśnymi i polnymi, poprzez wsie, prowadząc do zabytkowych kościołów i kapliczek, zamków i pałaców lub ich pozostałości, parków i jezior. Ta forma rekreacji pogłębia kontakt z przyrodą, z życiem i dziedzictwem odwiedzanych miejscowości, w których przetrwały elementy kultury naszego regionu nieobecne już w wielkich miastach. Wszystkie trasy rowerowe są zmodernizowane i odpowiednio oznakowane. Szczegóły: turystyka.toszek.pl.

HG Hotel Restauracja

ul. Rynek 13, Toszek
Kontakt: <https://hghotel.pl/>
Tel.: + 48 32 333 00 46

Mieści się w centralnej, zabytkowej części toszeckiego rynku. Hotel oferuje 10 gustownie urządzonych pokoi, w tym 2 jednoosobowe, 7 dwuosobowych oraz pokój o podwyższonym standardzie Deluxe. Pokoje są wyposażone w klimatyzację, telewizory, telefony oraz minibar. Na terenie całego obiektu Goście mogą skorzystać z darmowego WiFi. Wygodna winda ułatwia poruszanie między piętrami. Naszym Gościom serwujemy śniadania europejskie w formie bufetu. W części hotelowej znajduje się reprezentacyjna sala bankietowa wyposażona w multimedialny sprzęt, gdzie organizowane są zarówno szkolenia, spotkania biznesowe, jak i okolicznościowe imprezy. Na parterze obiektu znajduje się restauracja, która przyciąga niepowtarzalnym klimatem i znakomitą kuchnią. Naszą specjalnością jest kuchnia polska oraz europejska. W naszej kuchni znajdują Państwo również dania wegetariańskie oraz specjalne Menu dla najmłodszych. Kilka razy w roku, nasz Szef Kuchni przygotowuje też specjalne Menu, bazujące na produktach sezonowych. Restauracja HG to doskonałe miejsce na rodzinny obiad, spotkanie przy kawie czy romantyczną kolację.

Restauracja Złota Kaczka

ul. Bolesława Chrobrego 5, Toszek
Kontakt: www.zlota-kaczka.com
Tel. + 48 32 253 50 88/95

Specjalnością restauracji są pieczone w piecu udźce wieprzowe, podawane na kapuście oraz ręcznie robione pierogi. Na zamówienie gości przygotowujemy także doskonałe owoce morza. W ofercie znajdują się zarówno tradycyjne potrawy, jak i wykwintne dania będące ucztą tak dla ciała, jak i duszy. Niezwykły klimat rodzinnego ciepła tworzy opalany drewnem piec, w którym wypiekane są nasze wyjątkowe pizze i ryby. Wspaniała oprawa, nastrój oraz miła obsługa stanowią dopełnienie wyśmienitych potraw. Każdy na pewno znajdzie tu coś dla siebie.

Liczba stolików: 40, liczba miejsc przy stolikach: 150. Właściciel oferuje także miejsca noclegowe w pięciu pokojach, w tym 4 dwuosobowe i apartament rodzinny dla 2 - 8 osób. Doba hotelowa trwa w godz. 16:00 - 11:00. Restauracja czynna jest od poniedziałku do niedzieli w godz. 10:00 - 22:00.

Cukiernia Restauracja „Grzybek”

ul. Bolesława Chrobrego 4, Toszek
Kontakt: www.cukierniagrzybek.pl
Tel. +48 32 230 47 63

Cukiernia - restauracja poleca specjały kuchni polskiej oraz regionalnej, z elementami kuchni włoskiej. W szczególności zapraszamy na wyjątkowe słodkości przygotowywane z naturalnych składników, cieszące zarówno oczy jak i podniebienia. W szczególności warto skusić się na : „Rogale toszeckie”, szarlotkę, serniki oraz torciki bezowe. Cukiernia Restauracja „Grzybek” codziennie wypieka również świeże i zdrowe pieczywo na naturalnym zakwasie. Zajmujemy się także organizacją mniejszych przyjęć okolicznościowych (do 25 osób) oraz cateringiem. W ofercie cukierniczej wyróżnia się „Słodki kącik”, czyli stół z własnoręcznie przygotowanymi słodyczami - najnowszy trend weselny.

Cukiernia - restauracja czynna jest od poniedziałku do niedzieli w godz. 10:00 - 22:00.

Centrum Kultury „Zamek w Toszku” Kawiarnia Colonna

ul. Zamkowa 10 (Zamek), Toszek
Kontakt: www.zamektoszek.eu
Tel. + 48 32 233 44 93

W kawiarni Colonna odbywają się ciekawe spotkania autorskie, prezentacje artystyczne, mini koncerty, wernisaże. Dla turystów odwiedzających toszecki zamek kawiarnia jest miejscem, gdzie mogą zakupić pamiątki związane z tym miejscem. Specjalnością zakładu jest kawa bananowa, ptyś z bitą śmietaną „Złota Kaczka”, deser lodowy dla dzieci „Obłądny Rycerz” i „Skarb Złotej Kaczki”. Kawiarnia jest czynna od wtorku do piątku w godz. 17:00 - 22:00, a w soboty i niedziele w godz. 11:00 - 22:00. W okresie lipiec - sierpień godziny otwarcia przedstawiają się następująco: od wtorku do niedzieli od 11:00 do 22:00.

Pizzeria „Costa”

ul. Rynek 21, Toszek
Tel. kom. + 48 724 732 157

Pizzeria oferuje pizzę z pieca o różnych rozmiarach XL - 28 cm, XXL - 45 cm, oraz XXXL - 60 cm, dania barowe typu hamburgery, zapiekanki, hot-dogi oraz dania obiadowe np. placek po węgiersku. W okresie letnim działa ogródek, w którym do dyspozycji gości jest 36 miejsc siedzących przy parasolach. Posiadamy także salę, w której jest możliwość zagrania w bilard. Pizzeria jest czynna od poniedziałku do czwartku w godz. 13.00 - 23.00, a od piątku do niedzieli od 12:00 do 24:00.

Gospodarstwo Agroturystyczne Ranczo Kornelia i Krystian Kielbasa

ul. Nogowczycka 1, Proboszczowice
Kontakt: ranczo.proboszczowice@interia.pl
Tel. +48 32 230 31 74

Gospodarstwo Agroturystyczne „Ranczo” Proboszczowice jest jednym z najlepiej funkcjonujących tego typu gospodarstw w regionie. Od wielu lat prowadzi szeroką działalność rolniczą, gastronomiczno-noclegową, handlową oraz edukacyjną. Niemalże co dnia „Ranczo” tętni życiem, organizując spotkania dla wielu środowisk i szkół, przedszkoli, seniorów, Kół Gospodyń Wiejskich, uczelni, samorządów, firm, zakładów pracy, instytucji itd. Pracownicy „Rancza” kultywują śląskie i polskie tradycje regionalne oraz narodowe. W ofercie znajduje się bezpłatny parking, miejsce na ognisko, boisko do siatkówki, plac zabaw dla dzieci, a w razie niepogody specjalna sala do zabaw. W obiekcie działa także bezpłatny Internet. Gospodarstwo oferuje łącznie 3 pokoje z osobnymi łazienkami i TV.

Agroturystyka u Grzesia

Ul. Wiejska 11 Toszek (Pawłowice)
Kontakt: www.agroturystyka-toszek.laohost.net
Tel. (032) 233-55-97

W obiekcie znajduje się 5 pokoi 2-osobowych, 3 łazienki i 2 pokoje gościnne z aneksem kuchennym. W ofercie także możliwość skorzystania z huśtawki, basenu, grilla, kąpieli w stawie oraz w lecie z łowienia ryb. W skład gospodarstwa wchodzi rozległe łąki i stawy. W gospodarstwie są krowy, świny, drób, pies i kot. Teren posesji jest ogrodzony. Wyznaczone są miejsca do parkowania oraz jest możliwość skorzystania z garażu. Dodatkowo do dyspozycji gości jest samochód wieloosobowy do przewozu osób.

F.U.P.H. Dom Biesiadny „Bumerang”

ul. Reymonta 1, Toszek
Kontakt www.bumerang-toszek.pl
Tel. + 48 32 233 56 91, kom. 509 150 860

Dom Biesiadny otwarty na przyjęcia okolicznościowe takie jak chrzciny, roczki, komunie, jubileusze, wesela i stypy. Lokal preferuje kuchnię tradycyjną śląską oraz polską. Posiada 56 miejsc siedzących. Dla zapewnienia komfortu zabaw tanecznych, oferuje maksymalnie 45 miejsc. Świadczy usługi cateringowe dla klientów indywidualnych jak i dla firm. Dysponuje stołami, krzesłami bankietowymi oraz namiotem bankietowym. Do dyspozycji są pokoje noclegowe o łącznej ilości 8 miejsc - w ofercie znajduje się nocleg ze śniadaniem. Lokal jest czynny na zamówienie klientów.

Gospodarstwo Agroturystyczne „Mendla”

ul. Wiejska 12, Toszek (Pawłowice)
Kontakt: www.oberschleisen-mendla.pl
Tel. + 48 32 233 43 06

Cisza, spokój, pływające ryby w stawie, w otoczeniu zieleni, kwiatów oraz serdeczni gospodarze zapewniają doskonałe warunki do wypoczynku i regeneracji sił. Piętrowy domek nad stawem, który kiedyś był młynem, wyremontowano, zmodernizowano i przystosowano do przyjmowania gości. Z okien pokoi rozciąga się widok na staw i pełną zieleni okolicę. Do dyspozycji gości jest dobrze wyposażony aneks kuchenny oraz wygodny pokój jadalny. Nad stawem przygotowano kącik wypoczynkowy i miejsce na ognisko dla gości. Oferta jest skierowana do ludzi pragnących w ciszy i spokoju odpocząć na łonie natury. Gospodarze biegle władają j. niemieckim. Pensjonat oferuje do dyspozycji 5 pokoi 4-osobowych. Jest dostępny przez cały rok.

Centrum Słotwińska Pniów

Ul. Wiejska 12, Pniów
Kontakt: Tel. +48 32 230 90 12 lub kom. +48 531 368 873

W ofercie znajdują się zabiegi kosmetyczne i upiększające oraz masaże. Właściciel poleca pobyty odchudzające połączone z poradami dietetyka. Do dyspozycji gości są jacuzzi, sauny infra-red oraz sauna fińska, a także piękne pokoje noclegowe. Liczba miejsc noclegowych - 12. Oprócz pokoi Gościom zapewnia się zawsze miłą, rodzinną atmosferę. Preferowana jest kuchnia śląska i własne wypieki. Obsługa biegle posługuje się językami niemieckim i angielskim. W ofercie - możliwość wypożyczenia samochodu, a także transfer z lotniska.

Istnieje możliwość zorganizowania przyjęcia okolicznościowego.